

BÝT S LIDMI „SVÉHO KMENE“

Vladimír „Lábus“ Drápal (*1964)

Vladimír Drápal přezdívaný Lábus se narodil 27. března 1964 v Lounech v severozápadních Čechách. Jeho matka byla učitelka, otec voják z povolání a posléze komunistický funkcionář – předseda místního národního výboru. Vladimír chodil v Lounech na jazykovou školu (učil se anglicky), četl beatnickou literaturu, poslouchal rockovou hudbu. V sedmé třídě viděl v televizi propagandistický pořad *Atentát na kulturu* (1977), který měl v očích a myslích diváků dehonestovat underground a dlouhohlavé nezávislé hudebníky, ale v Lábusově případě zafungoval zcela opačně: *„Ten pořad měl na mě zásadní vliv, byl jsem úplně paf ze zjištění, že takoví lidé jsou, že ‚kmen‘, k němuž patřím, skutečně existuje.“* O něco málo později mu kamarád půjčil magnetovou kazetu s amatérsky nahranou hudbou skupiny Umělá hmota: *„Tehdy jsem poslouchal Deep Purple, Kiss a podobně, a najednou jsem slyšel hudbu, která mě přibila k zemi. Byla to syrová a autentická výpověď. Nic takového jsem předtím neslyšel a naprosto mě to fascinovalo.“*

K undergroundu a k šikanované nezávislé kulturní scéně inklinoval Vladimír Drápal ze stejných důvodů jako mnoho jiných dospívajících a citlivějších mladých lidí – ve světě normalizační šedi, oficiálního pokrytectví a ohýbání páteří hledal něco, čemu by mohl věřit. Nosil dlouhé vlasy, které v komunistickém Československu 70. let nepředstavovaly módní trend, ale vyjádření sdíleného svobodného postoje. Kvůli svým názorům se dostal do dlouhodobého konfliktu s rodiči, kteří si představovali, že syn dospěje ve „spořádaného občana“ a udělá kariéru, přičemž neměl oporu například v sourozencích (jeho bratr Tomáš je o 12 let mladší).

Lábus nechtěl nastoupit na gymnázium, kde se po studentech vyžadovala přílišná konformita, a protože měl rád zvířata, přihlásil se na Střední zemědělskou školu v Žatci. Hledal spřízněné duše, jezdil autobusem do Prahy, chodil po ulicích a díval se, zda kolem náhodou nepůjde někdo s podobnou vizáží, která by signalizovala společný zájem. Na střední škole se seznámil s hudebníky Jiřím Zelenkou a Pavlem Škarýdem (oba hráli ve skupině É Ucho Accord Debil Band, později Orchestr Bissex) a s Borkem Holečkem, který do žateckého jazzklubu zval alternativní kapely. Scházel se s lounskými máničkami, v Lounech se spřátelil s tamním signatářem Charty 77 Zdeňkem Bukem. Tak se postupně dostal k samizdatům a k magnetofonovým nahrávkám nežádoucích kapel, za „lidem svého kmene“ jezdil po celých Čechách: *„Netvrdím, že se každý víkend někde konal*

soukromý nebo polooficiální koncert pěti kapel, ale minimálně byl sraz v nějaké hospodě, kde vystupoval alespoň jeden muzikant. Cestování po republice mělo i to kouzlo, že máničky tehdy opravdu tvořily jakési bratrstvo. Někam jsi přijel, potkal prvního vlasatce, ten ti řekl, kde se scházejí, a když jsi zrovna neměl peníze, tak ti pomohl, dal ti najíst, někdy jsi třeba mohl několik dní pobývat na návštěvě bez koruny v kapse a nebylo na tom nic divného.“

Značné úsilí věnoval Lábus tomu, aby nemusel na vojnu a získal takzvanou modrou knížku, tedy zproštění služby – povinná vojna v okupované ČSSR představovala „lepší kriminál“, dva roky plné šikany a ideologické buzerace. Chodil každoročně k odvodu, a aby dostával alespoň odklad, předstíral duševní chorobu a krátce pobýval v psychiatrické léčebně v Mostě. Tehdy se živil jako agronom, a když směl později vykonat náhradní civilní službu, pracoval nějakou dobu jako dělník v elektrárně v Počeradech.

Lábus vzpomíná na mnohá důležitá setkání (například s Milanem „Svědkem“ Padevětem a jeho skupinou Hally Belly), zásadním v jeho životě však bylo náhodné setkání s Františkem Stárkem neboli Čuňasem, vydavatelem samizdatového undergroundového magazínu Vokno (viz jeho portrét): *„Jel jsem v Praze tramvají, proti mně stál chlápek a na svetru měl emblém Vokna. Tak jsem ho oslovil a řekl mu, že právě tenhle časopis marně sháním a jestli bych si ho u něj nemohl koupit. Odpověděl, ať tedy v sobotu v tolik a tolik hodin přijdu do kotelny k svatému Tomáši na Malé Straně. A to byl Čuňas. Láskyplně mě přijal do ‚tvrdého‘ undergroundu a dělal jsem pak distribuci Vokna a Voknovin pro celé severní Čechy.“*

Hned při odchodu z kotelny byl Drápal perlustrován Veřejnou bezpečností a následně předvolán na výslech na Státní bezpečnost v Lounech. Ve druhé polovině 80. let patřil k lidem hodně aktivním v opozici a v prostředí nezávislé kultury, pravidelně jezdil na opoziční akce, na koncerty a do hlavního města, aby udržoval kontakt s pražským undergroundem a disentem, stal se členem Hnutí za občanskou svobodu (HOS). Státní bezpečnost se o něj v té době pochopitelně zajímala, stačil by k tomu už jen fakt, že se pohybuje v takzvaném závadovém prostředí – řečeno dobovým estébáckým žargonem – a že v lednu 1987 hrály na jeho svatbě undergroundové kapely a hudebníci (Svědék, Orchestr Bissext, Křik, J. S. V. a Nucený výsek). Drápal však své protirežimní postoje neskrýval, dávno předtím například vyhlásil, že z principiálních důvodů odmítá vstoupit do Socialistického svazu mládeže, takže jej StB od roku 1988 evidovala jako nepřátelskou osobu, byl soustavně předvoláván k výslechům a omezován ve svobodě: *„Policajti mě pořád otravovali. Pořád. Jezdili za mnou do práce, když byla nějaká akce, tak mě sebrali třeba ráno v pět a do osmi do večera jsem seděl na fízlárně. Často po mně už ani nic nechtěli, prostě jsem tam dřepěl a nosili mi nějaké policejní sborníky, ať si čtu. Bylo to samozřejmě nepříjemné. Jeden z nich, Milan Havelka, to byla vážně bestie, takový fízl z 50. let. Pořád mi říkal, že bych měl viset [...] a tak. To byl ten zlý policajt, pak tam byl ještě ‚hodný‘, ten se jmenoval Knotek.*

Stávalo se, že jsem šel z výslechu, seběhl schody a po padesáti metrech proti mně šli jiní estébáci, že mě zatýkají. Říkám: ‚Ted' jdu z výslechu!‘ A oni na to: ‚A řekl jste jim něco?’ – ‚Neřekl.’ – ‚Tak třeba řeknete nám.’ A zase jsem seděl další čtyři hodiny.“

Vladimír Drápal říká, že estébácká šikana mu silně znepríjemňovala život, ale jinak byl spokojený – dělal věci, které mu připadaly smysluplné, nechodil k pseudovolbám ani se v zaměstnání neúčastnil oficiálních režimních akcí, navíc měl štěstí, protože nikdy nebyl odsouzen a dlouhodobě vězněn. V práci neměl větší potíže – později se ovšem dozvěděl, že i tam byl pod dohledem: *„Dělal jsem agronoma a jeden chlapík ve stejném podniku mechanizátora. Vždycky říkal: ‚Hele, jdou po tobě. Já ti půjčím auto, ať tě nechytnou. A kam vlastně jedeš?’ Tak říkám: ‚Fajn, jsi skvělej!’ Považoval jsem toho člověka za spojence, ale potom jsem zjistil, že ho jednou chytili opilého za volantem a řekli, že mu bud' vezmou řidičák, čímž by přišel o práci, nebo mě bude udávat. Dal si záležet, donášel na mě policii snad každý týden. Vůbec jsem to netušil. Byl to bubeník, rocker, pořád nadával na komunisty, hezky jsme si notovali...“*

Vladimír Drápal měl navíc nevýhodu, že žil na malém městě. V Lounech nakonec nebyli skoro žádní disidenti, a tak mu Státní bezpečnost věnovala zvýšenou pozornost, existoval tam prý dokonce jakýsi státobezpečnostní výbor, který se zabýval téměř výhradně jím a jeho činností: *„Nejdřív jsem byl takový zapálený advokát sebe sama, snažil jsem se estébákům vysvětlit, že o nic nejde, že mám jen dlouhé vlasy a poslouchám muziku, která se mi líbí. Časem jsem pochopil, že je to marné, a už jsem jen mlčel. Někdy ale člověka dokázali i vyprovokovat a jsou věci, které si dodnes trochu vyčítám. Nikdy jsem jim samozřejmě žádnou informaci nedal úmyslně, ale byli to dobří psychologové, dokázali člověka vyprovokovat a zaryté mlčení bylo jedinou účinnou obranou.“*

Snadné to neměl ani na sklonku komunistického režimu. Lábus, stejně jako další pamětníci, vyvrací mýtus o tom, že ve druhé polovině 80. let se už v rozkládajícím se komunistickém režimu dalo žít bez obav a bezmála svobodně: *„Právě 17. nebo 18. listopadu 1989 jsem byl snad celý den u výslechu. Fízlové si přede mnou neustále ostentativně kontrolovali a nabíjeli pistole, řvali na mne, jestli chci, aby tu byla bída a hlad jako v Polsku a podobně. Byli vyděšení, co se děje, vůbec nevěděli, která bije, a o to byli agresivnější a nebezpečnější.“*

Když se v listopadu 1989 začal komunistický režim hroutit, Vladimír Drápal se účastnil politického dění a spoluzakládal lounské Občanské fórum, za které potom čtyři roky působil v tamním zastupitelstvu. Poté cestoval, podnikal, pracoval v Městském kulturním středisku, provozoval knihkupectví a rockové kluby. V roce 2001 založil vydavatelství Guerilla Records, které vydává, šíří a propaguje nekomerční hudbu a literaturu. Roku 2002 vyhrál výběrové řízení na ředitele Vrchlického divadla v Lounech, posléze se stal i ředitelem Galerie města Loun, kterou založil. V roce 2014 začal působit v Kulturním domě

Zastávka. V posledních letech je silně znepokojen špatnou politickou situací v České republice a nárůstem nedemokratických tendencí. V červnu 2018 rezignoval na post ředitele divadla i na své další funkce s odůvodněním: „nemohu být loajálním státním zaměstnancem, pokud pro mě hlava státu [Miloš Zeman] a premiér [Andrej Babiš] ztělesňují vše, čím pohrdám“.

Autor textu Adam Drda